"Μήπως η φιλοξενία συνίσταται στο να υποβάλλεις ε-ρωτήματα στον ερχόμενο, ρωτώ ντας πρώ τα απ' όλα το όνομα του ή μήπως η φιλοξενία αρχίζει με την...

υποδοχή χωρίς ερώ τηση;". Είναι καταλυτικής σημασίας η ερώ τηση που θέτει ο Jacques Derrida στο περίφημο έργο του "Περί φιλοξενίας", σε τέτοιο βαθμό που μας εισάγει στην θεώ ρηση του άλλου, του ξένου.
Το ευαγγέλιο της Κυριακής των Απόκρεω (Ματθ. 25, 31 46) έρχεται να συντρίψει κάθε νενομισμένο ηθικισμό και ευσεβισμό. Αποτελώ ντας ένα πνευματικό μανιφέστο, δίνει γροθιά στον ολοκληρωτισμό της ειδωλικής εικόνας που χρεώ νεται η ηθική, η οποία παραφρασμένη, σε μία τέτοια περίπτωση, λειτουργεί την ατομικότητα παρά τη σχεσιακή κατάσταση και την συνοδικότητα της κοινωνικής συνύπαρξης. Το ευαγγέλιο αυτό απαγορεύεται σε όσους θεωρούν πως οι μεταφυσικές ανησυχίες και προοπτικές αυτώ ν των ανησυχιώ ν συνάδουν με μία προσωπική αντιμετώ πιση υπό τη θεώ ρηση της ατομικότητας, όπως την εκπέμπει η θρησκευτικότητα.
Το ευαγγέλιο αυτό βάζει τα πράγματα στη θέση τους. Ξεκαθαρίζει το ομιχλώ δες τοπίο της σωτηρίας που δεν αποτελεί υπόθεση ενός ατόμου αλλά υπόθεση προσώ πων που κοινωνούν το εκκλησιαστικό πνεύμα εντός της εκφραστικής αποδοχής της ετερότητας στην ομοουσιότητα. Με άλλα λόγια, η σωτηρία περνάει στο επίπεδο της συλλογικότητας, είναι θέμα αντίληψης και συναντίληψης των προσώ πων που δεν αποτελούν άτομα αλλά πρόσωπα, αναπτυσσόμενα σε σχέση.
Ο Χριστός ξεκαθαρίζει τα πράγματα. Και τα ξεκαθαρίζει καθιστώ ντας σαφές με

τον πιο ισχυρό λόγο και τρόπο, το δίλλημα της σωτηρίας. Ποιο είναι αυτό; Η σωτηρία του εαυτού μου μέσα από τον εαυτό μου ή η σωτηρία μου μέσα από τον άλλον, τους άλλους; Εδώ κάνει την έκπληξη ο Χριστός. Σου λέει μέσα από το ευαγγέλιο, κοίταξε να δεις, εάν θες να σωθείς και να γευτείς τον παράδεισο, θα περάσεις από τους άλλους, οι οποίοι είναι εικόνα δική μου. Δεν αφήνει περιθώ ρια για παρερμηνείες ο Χριστός. Θες να σωθείς; Ο άλλος είναι ο δρόμος για τη σωτηρία σου. Δεν περνάνε εδώ οι ατομικιστικές ευσέβειες. Θες να σωθείς; Αγάπησε τον άλλον, δέξου τον άλλον, οικειώ σου τον, σαρκώ σου στον άλλον, άδειασε τον εαυτό σου.
Αναφερόμενος στην ημέρα της μελλούσης κρίσεως, ο Χριστός γίνεται το πιο απογοητευτικό πρόσωπο και η διδασκαλία του ακόμη πιο απαγορευτική. Απογοητευτικός για όσους πίστευαν πως η δικαίωση αποτελεί προσωπικό καημό και απαγορευτική η διδασκαλία του για όσους εμμένουν στο γράμμα του νόμου, στη λατρεία του τύπου και στην εξορία της ουσίας των πραγμάτων. Θεωρώ πως το ευαγγέλιο αυτό χτυπάει ένα ισχυρό μέρος της εκκλησιαστικής υποκρισίας, όλων εκείνων των προσώ πων που επιμένουν στην αυτοδικαίωση τους.
Ο άλλος που, κατά Levinas, είναι απαραίτητος στη σχέση μου με τον Θεό δεν παύει να είναι ο Χριστός, όποιος κι αν είναι αυτός ο άλλος. Ε, λοιπόν, αυτόν τον άλλον δείχνει ο Χριστός στο ευαγγέλιο της Κυριακής. Αυτός ο άλλος γίνεται ξένος. Ο πιο ξένος μου, ο πιο διαφορετικός μου. Διαφορετικός σε όλα, θρησκεία, χρώ μα, κοινωνία, πεποιθήσεις. Πέρα, βέβαια, από τον ξένο του Derrida, υπάρχει και ένας άλλος ξένος. Και το διαφορετικό σ' αυτό είναι πως δεν πρόκειται για έναν ξένο άνθρωπο αλλά για τον ξένο Χριστό. Εκείνον τον ξένο του δοξαστικού της Μ. Παρασκευής, "τὸν ἐκ βρέφους ὡς ξένον ξενωθέντα ἐν κόσμῳ".
Σύμφωνα με το ευαγγέλιο της Κυριακής, ο Χριστός αναφέρεται στον τρόπο που θα κρίνει την ανθρωπότητα. Αναποδογυρίζει τα πράγματα και αναφέρεται σε μία μεταξίωση, σε ένα αναποδογύρισμα ων ηθικώ ν αξιώ ν. Κι εκεί που κάθε ευσεβιστική και ηθικιστική φωνή εντός των τειχώ ν της Εκκλησίας θα περίμενε τη δικαίωση, ο Χριστός δεν αναφέρεται στην εγκράτεια, στην προσευχή, στις μετάνοιες, στη σιωπή, στη νηστεία, χωρίς να μπαίνουν όλα αυτά στο περιθώ ριο. Δείχνει όμως με τους λόγους τους πως δεν σώ ζουν αυτά. Ο παράδεισος ξεκινάει από τον άλλον. Ο λόγος του πλέον θυμίζει ενέργεια, ασκητική διάθεση, αγαθή προαίρεση προς τον πλησίον, τον άλλον, τον ξένο. Ο πεινασμένος, ο κουρελιασμένος, ο άρρωστος, ο φυλακισμένος, όλο αυτοί γίνονται τα πρόσωπα που καθιστούν τη σωτηρία ως βρώ σιμο και όχι ως απαγορευμένο καρπό.
Τέλος τα ψέμματα. Δεν περνάει η σωτηρία μέσα από το πόσο αγρυπνώ , νηστεύω από λάδι, κάνω μετάνοιες στο δωμάτιο μου, δείχνω σκυθρωπός από τη νηστεία, γίνομαι εγκρατής για τον εαυτό μου, εκκλησιάζομαι. Αυτά είναι ευαίσθητα σημεία της προσωπικής μου έκφρασης και αφορούν εμένα, την πνευματική μου ωρίμανση, πορεία προς τη χαρισματική ολοκλήρωση. Όχι όμως τη σωτηρία μου. Η σωτηρία δεν περνάει μέσα από την ατομικότητα που αποτελεί στοιχείο της θρησκευτικότητας. Περνάει μέσα από τον άλλον. Από τη διάθεση μου απέναντι στον άλλον, την προαίρεση μου, το πώ ς κινώ την ελευθερία μου προς τον άλλον, το πώ ς ενεργώ προς τον άλλον. Να λοιπόν που ο τρόπος και πάλι αναδεικνύεται καθοριστικός για την εξέλιξη των πραγμάτων, για τα ίδια τα πράγματα.
Πιστεύω πως απέχουμε πολύ από την ουσία των πραγμάτων. Στην Εκκλησία,

πολλές φορές, βαραίνουμε από αγκυλώ σεις και αλλοιώ σεις του αληθινού πνεύματος του ευαγγελίου, της ζωής, των μεταφυσικώ ν προοπτικώ ν μας. Κοιτάζουμε να τακτοποιήσουμε τον εαυτό μας, μας ενδιαφέρουν πανηγυρικές πνευματικές φιέστες και ένας άλλος σε εξορία. Ποτέ δεν κοιτάξαμε την ουσία, την ομορφιά της ουσίας. Γιατί να την κοιτάξουμε τώ ρα; Κάποτε, ο Αρχιεπίσκοπος Αλβανίας κ.κ. Αναστάσιος, θέλοντας να δείξει την πνευματική φτώ χεια μας, είπε τα εξής: "Πήγα στην Αφρική, με ρώ τησαν τι είναι τα υποστατικά ιδιώ ματα της Αγίας Τριάδας. Πήγα μετά στην Ασία και με ρώ τησαν αν μπορούμε να μετέχουμε στις άκτιστες ενέργειες του Θεού. Επέστρεψα στην Ελλάδα και με ρωτούσαν αν κάνει η γυναίκα να φορά παντελόνι". Κι εμείς ασχολούμαστε με τρίχες...

Πρεσβύτερος Ηρακλής Φίλιος (Βαλκανιολόγος, Θεολόγος)
Εφημέριος Ι.Ν. Αγίου Δημητρίου Διάβας